

Ein røyndom media teier om.

Det norske folket vert ført bak lyset. Politikarar og sentrale media teier om omfattande korrupsjon og maktmisbruk - tilhøve som FAMPO¹ arbeider for å opplysa om og motverka.

Ytringsknebling på norsk.

Den 06.09.00 sende Radio Modum det andre programmet i serien *Det skjulte Norge*. Neste dag kommenterte Irene Mjøseng, redaktør i Bygdeposten, det som vart sendt i *Det skjulte Norge*, i ein leiarartikkel. Dagen etter vart ho oppringd av styreleiaren i avisa. Han kunne meddela at han hadde motteke to negative reaksjonar på leiarartikkelen til Mjøseng. På spørsmål om kven som hadde teke kontakt, kunne ikkje styreformann Bjørn Larssen svara på det, berre opplysa om at reaksjonane kom frå eksternt hald. Mjøseng oppfatta oppringinga frå styreformannen som eit pålegg om å ikkje prenta fleire artiklar eller leiarar av same karakter. Ho fann at det at styreleiaren freista å stogga omtale av visse tilhøve, ikkje samsvarte med dei retningslinene ein ansvarleg redaktør skal fylgja, og kommenterte innblandinga frå styreleiaren i leiarartikkelen *Ytringsfrihetens pris* 12.09.00.

13. september 2000 vart Mjøseng suspendert frå stillinga som redaktør. 31. oktober vart ho oppsagd. Til Drammens Tidende sa Larssen at Bygdeposten valde å suspendera ho av omsyn til hennar eigen tryggleik; Larssen uttalte at ho sjølv sa at ho var i reell fare av di ho hadde ytra seg for mykje (!)

Mjøseng gjekk til sak for usakleg oppseiing. I rettssaka grunngav Bygdeposten oppseiinga annleis: Hovudpunktet var at Mjøseng ikkje ville innordna seg etter grunnsynet til medieverksemda, som innebar at Bygdeposten skal drivast etter lokalavis-konseptet, og at ho hadde stadfesta dette på styremøtet 10. oktober. Referat frå møtet syner at det er falsk forklaring.

"Retten er enig med saksøkte i at hun derved har fraveket avisens redaksjonelle grunnlag idet dette emne ikke er sammenfallende med det lokalaviskonsept hun som redaktør i Bygdeposten er bundet av" skreiv domar Hagelund i Drammen byrett. Dette er ein overkvalifisert absurditet. At ei avis vert driven etter eit lokalaviskonsept, vil seia at ho skal vera god på lokalt stoff, ikkje at visse emne er utelukka. Dessutan hadde artiklane om maktmisbruk lokal tilknytning, t.d. gjennom organisasjonen FAMPO, registrert med adresse Solumsmoen. Dommeren understreka at Mjøseng heldt fram å prenta dei aktuelle artiklene og leiarane til trass for oppmoding frå styreformannen om å la dette være - til trass for at det er redaktøren som har ansvaret for innhaldet i avisa.

Mjøseng påkjærte slutninga. Borgarting lagmannsrett måtte gå mot byretten på alle punkt. Det medførte ikkje at Mjøseng fekk medhald; Borgarting hadde sin eigen vri. Lagmannsretten skriv i slutningen si at det framstår som "åpenbart at Mjøseng er blitt påvirket av Hiåsen [leiar i FAMPO] og/eller FAMPO i den grad at det kan reises berettiget mistanke om ikke denne påvirkning har hatt innvirkning på hennes redaksjonelle linje og dermed på hennes

¹ Folke-Aksjonen Mot Psykiaternes Overgrep - <http://home.no.net/fampo>

uavhengighet.” Lagmannsretten freista ikkje å grunngje at redaktøren hadde late seg påverka, men hevda at det var ”åpenbart”. Openberring som rettsleg grunnlag...

La oss sjå nærare på kva som vart prenta i Bygdeposten føre somme sytte for å fjerna redaktøren. Artikkelen *Tvangsinnlagt uten grunn* handla om ei kvinne frå Bærum som vart henta i heimen sin og brakt til Blakstad sykehus tre gonger utan at det fanst innleggingserklæring. I artikkelen *Den siste sovjet-staten* skreiv redaktøren m.a. om at Sunnmøre politikammer kravde mentalobservasjon av Kåre Torvholm og Oddmar Remøy. Arbeidet Kåre Torvholm (1941 – 2000) gjorde for å avdekka tilhøve som ikkje toler dagens lys, skal me koma tilbake til seinare.

Oddmar Remøy og Kåre Torvholm var sikta for å ha sett fram trugsmål og å ha opptredd trugande andsynes lensmannen på Herøy. I artikkelen *Vil ha justismord* 27. april 2000 kunne Mjøseng visa til ein artikkel i avisa *Fiskaren* 19. april. Der kom det fram at påtalemakta viste til ein journalist som vitne. Denne journalisten vedgjekk seinare (i ein lydbandteypa samtale) at han ikkje var til stades i det aktuelle rommet, og at han ikkje hadde høyrte dei samtalane påtalemakta hadde vist til i *Fiskaren*. Fylgjeleg var grunnlaget for sikting falskt.

”Bygdepost-saka” er hovudtemaet i rapporten *Ytringsfrihetens pris i Det skjulte Norge*². I rapporten påviser Dag Hiåsen at to rettsinstansar underslo framlagde dokumentprov frå saksøkjaren, eit klårt lovbrøt. Rapporten kler òg av løgner generalsekretær Nils E. Øy planta ut om saka. Det same gjeld løgnutplanting i *Drammens Tidende*.

I leiaren *Radio med mening* (som handla om Radio Modum) skreiv Mjøseng m.a.: ”Tre nærradioer som har begynt å bruke sendetid på disse saksforholdene har blitt fratatt konsesjonen tvert. En av dem var studentradioen i Tromsø.” Med hjelp frå rettsstellet vart jamvel avslørande journalistikk i Bygdeposten stogga.

Psykiatri som høver ein diktaturstat.

Noreg er det landet i Europa der flest menneske vert tvangsinnlagde i høve til ibuartalet. Årleg vert om lag 10.000 nordmenn tvangsinnlagde. Ein analyse SINTEF gjorde i 1996, viste at om lag 45 prosent av alle innleggingar i norsk psykiatri skjer ved bruk av tvang. For andre land i Europa utgjorde tvangsinnleggingane mellom 5 og 15 prosent. Tala bygde for Noreg sin del vel å merkje ikkje på eksakte tal. Fordi mange sjukehus ikkje rapporterer om tvangsinnleggingar, finst det ikkje god statistikk over talet på tvangsinnleggingar.

I ein del andre land har dei ein rettsinstans som tek stilling når legen krev tvangsinnlegging. Det har me ikkje i Noreg; i Noreg kan ein klaga til ein kontrollkommisjon fyrst etter at ein er lagt inn. Då er det ofte svært vanskeleg for pasientane å fremje saka si, m.a. fordi dei er neddopa med medisinar.

Me har mange døme på ei sers alvorleg form for misbruk av psykiatrien i Noreg - sjukeleggjering og tvangshandsaming av menneske som avdekkar korrupsjon og maktmisbruk. Det mest velkjende dømet er Juklerød-saka. Arnold Juklerød vart tvangsinnlagd ved Gaustad sykehus i 1971 med diagnosen *kverulant paranoia*. I fylgje legane ved Gaustad hadde Juklerød ”ukorrigerbare paranoide vrangforestillinger” om at lokale styresmakter braut

² Se <http://home.no.net/fampo/ytringsfriheten.pdf>.

lova i samband med ei skulenedlegging. Som Trond Skaftnesmo seinare kunne dokumentera, og som departementet innrømde i 1995, var ”vrangførestillingane” sanne. Likevel vart diagnosen aldri sletta.

Ei anna som er vorten framstilt som psykisk sjuk og tvangsinnlagd, er diplomaten og juristen Synnøve Fjellbakk Taftø. Taftø har skrive boka *Skjoldmøysagaen* (kan lesast på FAMPOs sider), der ho skriv om røynslene sine frå den norske utanrikstenesta.

Sunnmørspolitiet sitt ynske om mentalobservasjon av Kåre Torvholm og Oddmar Remøy er omtala over. For Remøy sin del fanst ei noko spesiell grunngjeving for tvangsinnlegging. Bjørn Martin Aasen, kommunelege i Herøy og tidlegare statssekretær i Gro Harlem Brundtland si regjering, skreiv fylgjande som grunngjeving for å tvangsinnleggja Remøy: ”Han høyrer til eit sivilt nettverk av både lokal, nasjonal og internasjonal tilknytning som har til formål å avdekke kriminelle ting som foregår i det offentlege for å få ting over i meir produktiv lei. Etter mi meining er krava i lph 3 innfridde”. Her er ’lph 3’ forkorting for dåverande lov om psykisk helsevern, §3.

På vevsidene til FAMPO kan ein lesa rapporten *Menneskerettigheter - Rettssikkerhet - og Psykiatri* som Dag Hiåsen skreiv i samband med handsaminga av ny psykiatrilov i 1999. Rapporten tek m.a. føre seg kontrollkommisjonane, som skal ivareta rettstryggleiken til dei innlagde. I 1997 vart 9.651 menneske tvangsinnlagde i Noreg. Talet på klagar som dei psykiatriske kontroll- og klageinstansane gav medhald til, var 49. Det er mindre enn talet på kontrollkommisjonar i Noreg (57)!

Dei siste åra har bruken av ADHD-medisinar hjå born og unge skote i veret; bruken er tidobla sidan 1996. SNs narkotikaorgan har uttrykt at dei er uroa over den sterke auken i Noreg, som er eineståande i Europa³. Ritalin har vore det mest brukte preparatet mot ADHD. Desse pillane inneheld metylfenidat, eit sentralstimulerande narkotikum som er nestan identisk med amfetamin. Dei siste åra har det i tillegg kome nye preparat som Concerta og Strattera. På FAMPO sine sider kan ein lesa meir om spørsmål knytte til biverknader og alternativ.

Barnevern.

Forskar Joar Tranøy har skrive ein rapport for Universitetet i Stockholm, der han ser på metodebruken til sakkyndige psykologar i barnevernssaker. Rapporten kan lesast på FAMPOs sider. Tranøy gjennomgjekk arbeidet til dei sakkyndige i 37 saker der foreldrar tok kontakt, og fann ei rekkje metodiske manglar:

Manglande kjeldekritikk: I 32 av dei 32 utreiingane fann Tranøy manglande kjeldekritikk av ulik karakter og omfang. Konklusjonen i 18 sakkyndige utreiingar viste til andrehandsopplysningar innhenta frå rapportane til barnevernet. I 16 sakkyndige rapportar førekom opplysningar som var baserte på sladder og rykte, ”bekymringsmeldingar”. Ikkje-kontrollerte opplysningar er ukritisk gjevne att som faktum i 18 saker. Dekontekstualisering førekom i 28 av dei 37 rapportane. Dekontekstualisering kan m.a. dreia seg om å underslå opplysningar i samband med personskildringar. Dekontekstualisering kan òg gå ut på at den sakkyndige tek lutar av ein tekst eller ei handling ut or samanhengen og dermed hindrar lesaren i å skjønna samanhengen.

³ Dokument 2 27. februar 2006

Tranøy fann òg attgjevingsfeil som råka biologiske foreldrar, og tendensiøse framstillingar. Eit døme på ei tendensiøs framstilling er fylgjande utsegn frå ein rapport: *"Far opptar for eksempel hele spisebordet med sine hobbyaktiviteter og det er svært uryddig og til dels skittent i huset."* Den sakkyndige observerte dette berre i kort tid (15. min. i fylgje biologiske foreldrar). I fylgje foreldrar og naboar var det vanleg at borna deltok i hobbyarbeidet, som var bygging av modellfly. Den sakkyndige hadde ikkje undersøkt dette.

Tranøy tek opp fleire manglar ved rettstryggleiken i barnevernssaker. Utreiinga til ein barnevernsuttreiar kan samanliknast med oppgåva til ein politietterforskar; båe skal finne fram til dei faktiske tilhøva. Ein skal ta stilling til om tiltalte vert dømd eller frifunnen, eller om barnet skal fjernast frå familien sin.

Rolla til ein politiuttreiar er nøye regulert i straffeprosesslova og føreskrifter. I barnevernssaker er dette heilt annleis. Det manglar heilt reglar for innhenting av informasjon. Den einskilte barnevernsarbeidaren avgjer fritt om samtalar med impliserte skal takast over telefon eller ved personleg frammøte. I stor grad vert telefon bruka. Ein får ikkje lese opp det sakshandsamaren skriv ned, og opplysningane vert ofte skrivne ned utan at eit einaste kontrollspørsmål vert stilt.

I barnevernssaker byggjer ein ofte på anonyme meldingar. Desse vil det vera umogleg å forsvare seg mot, fordi ein ikkje veit kven kjelda er, om kjelda er truverdig, om kjelda har fyrstehands kunnskap, eller berre har høyrte meir eller mindre lause rykte, om kjelda står i eit motsetnadstilhøve til føresette osv.

Sakkyndige vert oppnemnde av barnevernet, utan føregåande kontakt med den private parten. Ofte brukar ein sakkyndige frå ei liste utarbeidd av barnevernet, eller med nær tilknytning til barnevernet. Psykologar som har fleire sakkyndige oppdrag i barnevernssaker, opptrer ikkje sjeldan på møte med barnevernet utan at den private parten er til stades, og får svært einsidig informasjon. Slik får ein i utgangspunktet negative synspunkt på den private part føre utreiinga er starta, og den sakkyndige kan dermed byggja på faktisk gale grunnlag.

Eit anna problem er psykologar som hyppig byter hattar i barnevernssaker. Sverre Kvilhaug har lang røynsle som advokat i barnevernssaker og vert i Noreg rekna som ein markert kritiskar av rolla til dei sakkyndige i barnevernssaker. Kvilhaug reiser spørsmålet om kravet til rettvis rettargang vert oppfylt:

"Menneskerettskonvensjonens artikkel 6 foreskriver at enhver har krav på rettferdig rettergang. Dette gjelder også i barnevernssaker i fylkesnemnd og domstoler vedrørende omsorgsovertakelse av barn, tilbakeføring og samvær. Psykologene har i disse sakene en svært spesiell rolle. De betales av barnevernet for å være med og avgjøre sakene. Slik skifter de stadig hatter. Omfang og økonomisk betydning for ganske mange psykologer er slik at det er rimelig å spørre om psykologenes rapporter, men også deres stemmegivning, påvirkes av deres økonomiske interesse av å sikre nye oppdrag for barnevernet. Underlig nok synes problemstillingen hittil ikke å ha plaget fylkesnemndlederne, domstolene eller departementet. I straffesaker ville et tilsvarende hattebytte aldri ha blitt akseptert og ikke engang funnet på".

Kvilhaug utdyper dette slik:

"Jeg skal illustrere omfanget: En psykolog i Nordfjordeid opplyste i 2001 at hun hadde hatt cirka 40 saker som betalt sakkyndig for barnevernet og cirka 50 saker som sakkyndig medlem av to forskjellige fylkesnemnder. Vel ett år senere hadde hun hatt ytterligere elleve oppdrag for barnevernet og fem for fylkesnemnd, hun hadde dessuten vært fagkyndig meddommer i herredsrett. Kan man ha tillit til at en psykolog som har så mange oppdrag for barnevernstjenester som forannevnte tilfelle viser, av stor økonomisk betydning for vedkommende psykolog, vil gi eller er i stand til å gi den private part i en barnevernssak en saklig og rettferdig behandling? Vil ikke de fleste tro at slike psykologer gir barnevernet medhold i bortimot 100 prosent av sakene, og er det ikke nettopp det disse psykologene i praksis gjør? Er det noen som tror at en psykolog som stemmer mot barnevernet, har særlig mulighet for å få et oppdrag for barnevernet senere?"

Eit døme kan tena som illustrasjon på korleis mange sakkyndige psykologar opptrer i barnevernssaker. Cand. jur Herman Berge fann ved søk på Lovdata fylgjande mønster hjå ein sentral psykolog tilknytt FOSAP (Forum for sakkyndige psykologer):

"Ved en gjennomgang av de 33 avgjørelser som jeg fant på Lovdata, finner man ingen avgjørelser hvor Poulsson ikke har konkludert til fordel for sin oppdragsgiver. Man kan dermed trygt konkludere med at Poulsson konsekvent konkluderer i tråd med oppdragsgivers ønsker og syn. Poulssons arbeid har derved - etter mitt syn - overhode ingen verdi som fagmateriale, og er - slik det fremstår - naturlig nok uegnet - og endog skadegjørende - i barnevernssaker".

I oktober 2006 vedtok Stortinget fleire endringar i barnevernslova. Den nye § 7-8 gjev departementet høve til å fastsetja kva for advokatar som kan representera den private parten i barnevernssaker, eit klårt brot mot rettsstatlege prinsipp:

Fylkesnemnda skal sørge for at det blir oppnevnt advokat for de private parter. Advokaten skal omgående gjøres kjent med begjæring om tiltak med vedlagte dokumenter, og gis frist for tilsvare etter § 7-11. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om utvalg av advokater som kan oppnevnes for privat part i saker etter § 7-23.

På FAMPOs sider kan du lesa ein artikkel om ei illgjeten barnevernssak - "Svanhild-saka". Som privat oppnemnd sakkyndig kunne Joar Tranøy påvisa for Hålogaland lagmannsrett at sakkyndig Trond Skjæveland hadde sitert sentrale vitne feil. Dette vart ikkje nemnt i domen frå lagmannsretten. Dermed har lagmannsretten lagt skjul på sanninga - eit alvorleg lovbro.

Økonomisk kriminalitet og skjulte netverk i fiskerinæringa.

På FAMPOs sider kan ein lesa boka *Fragler - finst dei?* av tidlegare stortingsrepresentant Marie Lovise Widnes (SV). Widnes brukar "fragler" som metafor for "dei underjordiske" i norsk samfunnsliv - grupperingar som styrer på sida av demokratiets spelereglar.

Widnes skildrar korleis Stortinget vart feilinformert då det innførte karensdagar for fiskarar, ei ordning som varte fram til 1987. Fiskarar som stod på for å påvisa dette, fekk inga støtte frå Norges Fiskarlag. I staden får me eit innblikk i ein organisasjon som nyttar trening og represaliar som t.d. eksklusjon.

Om pensjonsordninga til fiskarane skriv Widnes m.a.: ”Når ein då i rekneskapa, finn milliardstore minuspostar på inntektssida, som ingen gjev forklåring på, og andre merkjelege måtar å føre rekneskapa på, og veit at revisjonen har godteke det utan å mukke, vert ein etterkvart noko tvilande til heile rekneskapsførselen.” I strid med fondslova stod pensjonsmidla til fiskarane på lågrentekonto i ei tid med svært høge marknadsrenter. Widnes stiller spørsmålet om pengar frå fiskarane sine trygdeordningar er gått til å finansiera etterretningstenesta.⁴

I boka skriv Widnes om arbeidet Kåre Torvholm (1941-2000) frå Herøy gjorde for å avdekka svartfiske og underslag m.o.t. fiskarane sine trygdeordningar. Torvholm var ein av dei som Norges Fiskarlag ekskluderte. Han var òg ekstern vegleiar for hovudfagsoppgåva til Torstein L. Hansen om økonomisk kriminalitet i norsk fiskerinæring ved Universitetet i Tromsø.

I avsnittet *God dag mann økseskaft – på Stortinget* skriv Widnes om då ho tok opp tilhøve Torvholm hadde gjort henne kjend med, i spørjetimen i Stortinget i februar 1993. Widnes stilte dåverande justisminister Grete Faremo eit prinsipielt spørsmål om politiet var friteke frå å etterforska saker som gjelde fiskeriforvaltinga. Bakgrunnen var at lensmannen i Herøy hadde vegra seg for å ta imot melding eller etterforska då Kåre Torvholm leverte ei melding til politiet. Svara Faremo gav på oppfølgjande spørsmål frå Widnes, fortel tydeleg kva stilling justisministeren hadde til dokumentasjonen frå Torvholm.

I *Sunnmørsposten* 17.07.01 kunne ein lesa artikkelen *No skulle Kåre ha levd*. Der skreiv journalist Kjetil Haanes m.a. følgjande: ”Siste året har det nesten ikkje gått ei einaste veke utan at nye fiskefusksaker har dukka opp. Tilliten til norsk fiskerinæring er på botnnivå.” Og lengre ute i artikkelen: ”Fleire aktive fiskarar har også teke kontakt med meg og sagt at ”hadde du berre visst kor rett han Kåre hadde”, og ein tidlegare sentral fiskeripolitikar og Torvholm-kritikar måtte til slutt vedgå at ”han Kåre hadde visstnok mykje rett, likevel.”

Under avsnittsoverskrifta *Åtvåra* journalistar fortalde Haanes at pressedekning av dokumentasjonen til Torvholm vart stogga: ”Historia dømer, og domen kan vere nådelaus, ikkje minst for dei som vert avslørte for å ha spelt med falske kort. Enkelte av desse går i dag litt stille i dørene, mellom anna dei som i si tid kontakta journalistar og kom med råd om at journalistane måtte halde seg vekke frå Kåre Torvholm. Viss ikkje, ville dei verte sett på som useriøse og få problem med å skaffe seg informasjon vart det sagt.”

Politikarane er informerte.

Alle stortingspartia er vortne kontakta av. Den fjerde september 2004 sende Erik Strand, styremedlem i FAMPO, eit ope brev til medlemne av Stortingets justiskomite. I brevet tok Strand føre seg ”Bygdepost-saka”, misbruk av psykiatrien og andre alvorlege tilhøve. Dåverande komiteleiar og noverande justisminister Knut Storberget stadfesta i ein e-post at han hadde lese det opne brevet! I tillegg har samtlige av dagens stortingsrepresentantar motteke *Åpent brev til stortingskandidatene i 2005*. Dei folkevalde er gjorte kjende med grov korrupsjon, og har inga orsaking for ikkje å gjera noko.

⁴ Dette tek òg tidlegare statssekretær Oddmund H. Hammerstad opp i avsnittet *Stay behind i fiskarlag og bonde- og småbrukarlag* i boka *Oppgjør med maktspill og overgrep i de hemmelige tjenestene*.

Tidlegare justisminister Odd Einar Dørum må vera spesielt godt kjend med kva FAMPO kan leggja på bordet, då FAMPO stilte til eit møte med to av dei politiske rådgjevarane hans i Justisdepartementet 31.08.04. Då dette møtet vart halde, hadde det gått føre seg ein debatt på Venstres debattforum på verdsveven, *Talerstolen*, der fleire av partifellane til Dørum avslørte seg sjølv grundig. Denne debatten starta med eit innlegg 05.02.04. I innlegget kommenterte Erik Strand eit brev der organisasjonssjefen i Venstre, Runolv Stegane, kom med fleire personangrep mot Dag Hiåsen, leiar for FAMPO. Hiåsen er busett i Sigdal kommune, der Stegane er varaordførar, og Stegane underteikna brevet som varaordførar. Strand kommenterte òg "Bygdepost-saka" og korleis Hiåsen var blitt handsama av kommunen.

Stegane kvitterte rakst med eit innlegg spekka med usanne påstandar om m.a. "Bygdepost-saka". I fylgje Stegane opptredde Hiåsen som prosessfullmektig og advokat i saka og møtte ikkje opp i den avgjerande rettsforhandlinga. Både påstanden om at Hiåsen opptredde som advokat og prosessfullmektig, og at han ikkje møtte opp i retten, er blank lygn. Vidare skreiv Stegane at redaktøren i Bygdeposten ukritisk prenta påstandar frå Hiåsen med fleire (utan å gje døme).

Stegane kunne meddela at han var mildt sagt lite imponert over rapporten *Ytringsfrihetens pris i Det skjulte Norge*, som i fylgje Stegane oste med påstandar om til dømes overvaking (overvaking var ikkje eit tema i den utgåva av rapporten Stegane hadde motteke). For eigen del avslutta Stegane debatten med denne kraftsalva om "Bygdepost-saka": "Dette er en trist historie som kunne vært unngått dersom hun [Bygdepostens redaktør] ikke hadde latt seg hjernevaske av personer som opptrer som relegiøse fanatikere med monopol på den rette lære. Det er trist å se at Erik Strand, cand. scient (iflg. Hiåsen) går i samme fella."

I eit ope brev til Lars Sponheim bad Strand Venstre-leiaren om å ta avstand frå dei usanne påstandane organisasjonssjefen i partiet hadde sett fram om justismordet i "Bygdepost-saka". Svaret kom i form av eit god dag mann økseskaft-svar frå Venstres generalsekretær Terje Breivik - Lars Sponheim eller partiet Venstre har ikkje villa ta avstand frå usanne påstandar organisasjonssjefen i Venstre har sett fram om ei alvorleg rettssak på vevsidene til Venstre.

I byrjinga av august 2004 la Strand ut *Åpent brev til Odd Einar Dørum* som debattinnlegg på Talerstolen. Same dag kom ein replikk frå Marit Meyer, politisk rådgjevar for Dørum. Ho meddelte at det opne brevet allereie var motteke i Justisdepartementet, og at FAMPO i nær framtid ville verta invitert til eit møte i Justisdepartementet.

Etter telefonsamtalar om passande møtetidspunkt mottok FAMPO ein e-post med fylgjande melding: "Statssekretær Rita Sletner og politisk rådgiver Marit Meyer kan ta imot dere 31. august kl. 1300 – 1400." FAMPO stilte til møtet den 31. august og vart meddelt at Rita Sletner likevel ikkje kunne stille, og at møtet grunna pressa tidsskjema ville vare noko kortare. For justisdepartementet stilte dei politiske rådgjevarane Marit Meyer og Kjersti M. Høgestøl samt ein representant for politiavdelinga.

Sjølv om møtet varte i under 40 minutt, rakk FAMPO å gå gjennom diverse alvorlege tilhøve - og å overrekkja *Ytringsfrihetens pris i Det skjulte Norge*. FAMPO sytte for å festa heile møtet til lydband, inklusive ei forsikring om at FAMPO ville motta skriftleg tilbakemelding frå departementet med utgangspunkt i rapporten.

Eitt år seinare, 31. august 2005, var inkje svar kome frå Justisdepartementet. Då skreiv Strand eit nytt innlegg på Talerstolen. Det hadde overskrifta *Gratulerer med dagen*. Strand viste til

møtet i Justisdepartementet og lovnaden om skriftleg tilbakemelding. Strand understreka at lovnaden om tilbakemelding vart teken opp på lydband.

Av tre korte tilsvar kan ein merka seg fylgjande replikk frå Marit Meyer: "Jeg var da den person i justisdepartementet som hadde møtet med FAMPO i fjor. Og jeg kan jo fortelle at det ikke på noe tidspunkt ble opplyst at møtet ble tatt opp på teip. Noen mikrofon så jeg heller ikke". Det Strand etterlyste - tilbakemelding med utgangspunkt i overrakt dokumentasjon - hadde Meyer inkje å meddela om. Tilbakemelding kom aldri frå departementet...

Ran og nøytralisering.

*Ran og nøytralisering. - Stat i staten-klanens velferdsstat*⁵ er titelen på ein rapport der Dag Hiåsen tek føre seg ei rekkje tilhøve i Noreg. Søkjelyset vert retta mot ikkje-rettsstatlege tilhøve som årsak til aukande fattigdom i Noreg. I stor skala vert pengar og realkapital førte over på fåe hendar via ulike arrangement. I rapporten siterer Hiåsen omfattande frå aviser og debattprogram og påviser at dei forklaringane vi får servert når det gjeld fattigdoms-problematikk og andre alvorlege tema, ikkje stemmer med fakta.

Rettsvesenet er eitt av felte rapporten tek opp. "Domsstolene er livsfarlige for vanlige folk" var overskrifta på ein artikkel i Økonomisk Rapport 02/1998. I det ein viste til å ha gått gjennom ei rekkje domar frå Borgarting lagmannsrett vart teksten innleidd som fylgjer: "Skremmende er virkeligheten Økonomisk Rapport har avdekket (...)." Vidare frå innleiinga: "Dommerne dømmer i hytt og vær". "De misforstår lover (...), forstår ikke hva saken dreier seg om eller lar sympati gå foran fornuft når de dømmer."

Under overskrifta "Livsfarlige rettssaker" var fylgjande tekst innrama: "Skremmende er vår konklusjon etter å ha gjennomgått så godt som alle dommer ved Borgarting Lagmannsrett i fjor. **Vanlige mennesker har ingen rettssikkerhet, men risikerer å bli flådd for opptil en halv million kroner på bagatell-saker.** [vår uth.] Hvis du ikke passer deg, er du den neste."

Framstillinga til Økonomisk Rapport er diverre korrekt. Fritz Moen vart fyrst etter at han var daud, frifunnen for drap han ikkje kunne ha stått bak. Liland-saka er ein annan skamplett på det norske rettsvesenet. Og på trass av at "prova" for at Fredrik Fasting Torgersen stod bak eit grotesk seksualdrap i Oslo i 1958, for lengst er diskrediterte, er kravet om gjenopptaking vorte avslått⁶. Tidlegare forlagssjef Andreas Skartveit uttrykte det treffande då han i kronikken *Råte i den norske rettsstaten* (Aftenposten 06.07.98) skreiv, etter fyrst å ha ramsa opp fleire stygge saker: **"Det alvorlege med desse feila er kanskje ikkje først og fremst at dei er så mange. Det alvorlege er at dei er så stygge. Og det verste er at det kanskje er råd å sjå mønster i feila."**

Mange som har kontakta FAMPO, har vorte utsette for det norske rettsvesenet. Saker der FAMPO har motteke dokument, viser ei rettsløyse i eit skremmande omfang. Det omfattar saker der menneske har måtta selja huset som ei fylgje av rettslege arrangement. Ei stygg sak

⁵ Sjå <http://home.no.net/fampo/klanen.pdf>.

⁶ Les meir om saka på <http://www.torgersensaken.no/tgskampanje.asp>.

som kan nemnast spesielt, handlar om tvangssalet av eigedomen til Nils T. Koppen for 350 000 kroner. Eigedomen vart seinare parsellert og seld for 16 millionar.

I mange sakar har advokatar opptreidd på motparten si side. Eit lite tiltalande døme på slik representasjon finn me i saka der ei kvinne vart tvangsinnlagt ved Sykehuset Innlandet HF i november 2004. Ho sa klårt frå om at ho ikkje ville la seg representera ved advokat Nyheim då ho klaga på tvangsinnlegginga. Likevel prosederte advokat Nyheim "saka hennar" andsynes kontrollkommisjonen ved å meddela kontrollkommisjonen at han ikkje hadde merknader til at grunnvilkåret for tvangsinnlegginga - alvorleg sinnsliding - førelå.

Rapporten siterer fylgjande frå NRK tekst-TV 25.12.05: "Hver tredje arbeidstaker innen pleie og omsorg, skole og barnevern sier at de ikke tør å varsle ledelsen om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Årsaken er frykt for represalier viser den største undersøkelsen til nå i Norge om varslere på arbeidsplassen." Vidare: "Represaliene innebærer blant annet å bli frosset ut, fratatt arbeidsoppgaver, ikke få lønnspålegg, og å bli overtallig." Rapporten *Prosjekt Munnkurv* vart utarbeidd på oppdrag frå Norsk sykepleierforbund. Her eit kort utdrag frå kommentarar til rapporten frå tidlegare redaktør for magasinet Psykisk helse, Bente Riise, prenta i *Dag og Tid* 18.12.04: "Heile 43 prosent av sjukepleiarane fryktar sanksjonar om dei ytrar seg offentleg om tilhøve som gjeld helsa til pasientane. - Halvparten har anten sjølv fått eller sett kollegaer som har fått negative reaksjonar etter å ha teke opp kritikkverdige høve internt. - Avgrensingane i ytringsfriedom er uakseptable."

Hiåsen siterer òg frå kronikken *varsling - en risikosport* av professor i medisinsk etikk ved UiO og UiB, Jan Helge Solbakk, prenta i *Morgenbladet*. Solbakk viser til eit høyringsframlegg til nye reglar som skal styrke ytringsfridommen til tilsette, inkludert retten til å ytra seg om kritikkverdige tilhøve i den verksemda dei arbeider i, såkalla varsling. Høyringsnotatet vart sendt ut av Arbeids- og sosialdepartementet 23.12.05. Departementet skriv:

"Det foreslås en hovedregel som slår fast at arbeidstakere har rett til å uttale seg på egne vegne om forhold som berører virksomheten de arbeider i. Ytringsfriheten skal utøves på en måte som ikke skaper unødig risiko for skade på arbeidsgivers saklige og tungtveiende interesser. Det foreslås også en særregel om retten til å varsle om kritikkverdige forhold. Varslingen skal skje på en forsvarlig måte. Ved varsling til media skal det særlig tas hensyn til om varslingen bygger på et forsvarlig grunnlag, om de forhold det varsles om har allmenn interesse og om arbeidstaker først har varslet internt såfremt dette er hensiktsmessig. Forslagene lovfester gjeldende grenser for ytringsfriheten"

Solbakk innleiar sine kommentarar til dette med å visa til at det då høyringsfristen utløp, berre var kome høyringsuttale frå 56 av dei 176 tilskrivne institusjonane og einskildpersonane. Solbakk meddeler: "Av de sentrale medisinske og helsefaglige instanser er Statens helsetilsyn den eneste som har uttalt seg. På tross at departementets lovforslag vanskelig kan oppfattes som en styrking av arbeidstakers ytringsfrihet eller varslingsrett, men snarere som et forsvarsskrift for arbeidsgivers beskyttelsesbehov i slike situasjoner, har Helsetilsynet ikke funnet grunn til å komme med en eneste kritisk merknad til de forslagene til nye regler som skal erstatte § 2 - 4 i arbeidsmiljøloven".

Solbakk held fram med å skriva: "Som påpekt av professor Henning Jakhelln - en av våre fremste rettslærde på området - vil en lov hvor fokus flyttes fra varslingens objekt til dens subjekt, til spørsmålet om korrekt framtrede fra varslerens side, bidra til at sistnevntes

handlingsmuligheter begrenses kraftig.” Lovforslaget som i namnet skal styrke rettsvernet til varslarane, gjer i røynda det stikk motsette.

Hiåsen viser til fleire stygge døme på at menneske er blitt møtte med ulike former for represaliar fordi dei har våga å gå ut med tilhøve som ikkje toler dagens lys. Hiåsen viser til trugsmål mot Kåre Torvholm og familien hans (omtala i Sunnmørsposten). Trugsmåla omfatta òg Torstein L. Hansen. Desse trugsmåla vart òg omtala i boka *Oppgjør* av tidlegare statssekretær Oddmund Hammerstad.

Også i rapporten *Menneskerettigheter - Rettssikkerhet - og Psykiatri* tar Hiåsen for seg årsaker til fattigdom. Han viser til *Levekårsundersøkelse blant mottakere av grunnstønad. S.S.B 97/1*. I denne undersøkinga kom det fram at psykiatrisk diagnostiserte kom langt dårlegare ut enn andre diagnostiserte, både når det gjeld økonomiske tilhøve og sosiale kriterium. Blant dei intervjuja i denne undersøkinga er det til dømes ein større del av dei psykiatrisk diagnostiserte som har ektefelle eller sambuar i løna arbeid enn det tilfellet er for nokon av dei andre diagnostiserte kategoriane. Med dette utgangspunktet skulle ein venta at psykiatrisk diagnostiserte i det minste ikkje kom dårlegare ut enn andre grupper. Dermed er det rimeleg å venta at tilhøva for menneske som har fått ein psykiatrisk diagnose, er endå dårlegare enn det undersøkinga fortel.

Det gjeld deg òg.

Dei tilhøva me har omtalt over, kan berre halda fram så lenge den vanlege kvinne og mann er passive. Så lenge folk set seg til ro framfor kopekassa, kan dei som opererer som ein stat i staten, rolig halda fram. Då kan framleis uskuldige menneske verta tvangsmedisinerte i psykiatrien, få barna sine henta av barnevernet (utan tilstrekkeleg grunn) eller frårana store verdier eller fridomen via rettsapparatet. Vil du passivt sjå på? Det er i dag ikkje kontroversielt å fella ein hard dom over ei nær fortid då frontal lobotomi og sterilisering av minoritetar vart godteke. Kva dom vil seinare generasjonar fella over dagens Noreg?

Din innsats kan vera med på å gjera det vanskelegare for ”Staten i staten” å driva sitt virke i det stille. Eit fyrste steg kan vera å kopiera og spreia denne artikkelen eller flygeblada som kan skrivast ut på FAMPOs vevsider.